

SVENSKA JERUSALEMSFÖRENINGENS TIDSKRIFT

ÅRGÅNG 113 – OKTOBER 2014 – NR 3

Klippmoskén på Tempelplatsen, eller Haram el Sharif som den heter på arabiska, höjer sig över hela Jerusalem. Till vänster den lutherska kyrkan. Foto: LM Adrian.

Ur innehållet:

Eleverna på skolan:

Drömmen om framtiden – en överlevnadsprincip

sid 4

Kampen om tempelberget – ett judiskt perspektiv

sid 8

**Religionernas roll i fredsbyggandet
i den israelisk-palestinska konflikten**

sid 13

Kyrkornas världsråd verkar för fred i Palestina och Israel

sid 26

Vad är svenska Jerusalemsföreningen?

Svenska Jerusalemsföreningen grundades 1900 och har sedan dess varit verksam i Jerusalem och Betlehem genom skolor och sjukhus.

I dag driver föreningen Den Gode Herdens skola för drygt 300 palestinska flickor från förskola till studentexamen. Mer än 60 procent av driften betalas via gåvor från enskilda svenskar, stiftelser, fonder, kollekter och faddergåvor.

Jerusalemsföreningen äger, underhåller och upplåter en sjukhusbyggnad, också i Betlehem, till den palestinska hälsovårdsmyndigheten.

Biskop Jan-Olof Johansson är ordförande.

Svenska Jerusalemsföreningens tidskrift utkommer med fyra nummer per år. Du som inte får tidskriften hem till dig men vill ha det, kan meddela detta på sjs@brevet.nu eller sätt in en gåva till Svenska Jerusalemsföreningen på pg 2069-3 eller bg 401-3330 och ange på talongen "ny medlem".

Medlemsavgiften i Svenska Jerusalemsföreningen är 150 kr/år.

Tre ben

Svenska Jerusalemsföreningen vill genom skolverksamheten:

- **stärka kvinnans ställning** genom att erbjuda kvalificerad undervisning för flickor och rusta dem för att ta ansvar i det lokala samhället
- **bidra till fred och försoning** och erbjuda såväl kristna som muslimska flickor i Betlehemsområdet undervisning. Om flickor har varit bänkkamrater i upp till tolv år, menar Jerusalemsföreningen, att man därmed har byggt broar över religions- och kulturgränser som leder till förståelse för varandra i en region där dessa kontakter inte är alltför vanliga
- **stärka den kristna minoriteten** i Jesu egen födelsestad.

Innehållsförteckning

Ordföranden har ordet:

<i>Skolan – det roligaste flickorna vet.....</i>	3
<i>Drömmen om framtiden – en överlevnadsprincip .....</i>	4
<i>Kampen om tempelberget – ett judiskt perspektiv .....</i>	7
<i>Religionernas roll i fredsbyggandet i den israelisk-palestinska konflikten .....</i>	12
<i>Arnold Hjertröm har gått bort .....</i>	22
<i>Skola i Betlehem för fred – föredrag av Jan-Olof Johansson i Lund .....</i>	24
<i>Helgsmålsböner i SvT från Jerusalem.....</i>	24
<i>Vädjan om julkollekt.....</i>	25
<i>Kyrkornas världsråd verkar för fred i Palestina och Israel .....</i>	26
<i>Gåvoredovisning.....</i>	27
<i>Faddertalong .....</i>	27
<i>Adresser .....</i>	28

Ordföranden har ordet

Skolan – det roligaste flickorna vet

Det har varit en fantastisk sommar i år. Det är många som ger uttryck för det nu när hösten gör sitt intåg i vårt land.

Men det har också varit en förfärlig sommar. Medan vi kunde njuta av sol och ledighet tilltog våldet i Mellanöstern.

De tre israeliska ungdomarna som hittades mördade på Västbanken, den palestinske pojken som mördades i Jerusalem och så var kriget igång i södra Israel och Gaza.

Samtidigt så rasade kriget alltmer våldsamt i Syrien och Irak.

Den islamiska staten utropades och mördade och drev kristna och andra på flykt. Under bara några sommarveckor förändrades bilden våldsamt i Mellanöstern.

Hur går det för våra flickor?

Och frågan har kommit mer än en gång: Hur går det för våra flickor och lärare med familjer på Den Gode Herdens skola i Betlehem?

Mitt i allt går livet dock vidare. Men givetvis med stark oro. Flyglarmet har ljudit över både Jerusalem och Betlehem då missiler varit på väg från Gaza.

Demonstrationer vid Rakels grav i Betlehem då palestinska ungdomar kastat sten på israelisk militär som svarat med tårgas, gummikulor och besprutning med stinkande vätskor.

På skolan har vi dock under sommaren kunnat genomföra de förbättringar av vattensystemet som vi planerat. Större vattencisterner och bättre avloppssystem har installerats. Och nu har skolan öppnat igen efter sommarlovet och verksamheten är i full gång.

Det är glädjande att kunna förbättra skolan både materiellt och pedagogiskt och det arbetet intensifierar vi.

Jag skulle tro att flickorna än mer nu säger att skolan är det roligaste de har i livet.

Tack vare det goda stöd vi ständigt får från er som enskilda, grupper, föreningar och församlingar kan vi förbättra vår skola. Både små och stora gåvor är värdefulla. Ibland kommer det stora belopp, så har det gjort i sommar, från anonyma givare. Det visar på förtroende för Jerusalemsföreningen och tillit till att verksamheten är god.

Jag vill här passa på att tacka för alla gåvor till vår verksamhet. I dessa svåra tider är det än mer viktigt att vi kan satsa på Den Gode Herdens skola så den fortsätter att hålla god kvalitet och vara i ständig utveckling. ■

*Jan-Olof Johansson,
Biskop, ordförande*

Eleverna på skolan:

Drömmen om framtiden – en överlevnadsstrategi

Det är strax innan studentskrivningarna.

Skolgården sjuder av liv.

Gymnastik på lektionstid.

Badminton och vanlig skolgårdslek för de yngre medan de äldre står i klungor och pratar. På rasten.

Förmodligen talar de om sådant som tonårsflickor överallt i världen talar om. Några flickor dansar, övar inför skolans öppna hus, medan studentskorna förhör varandra på engelska glosor och matematiska formler.

Ambitionen att lyckas i studenten går inte att ta fel på. På eget initiativ har de unga damerna i avgångsklassen tryckt upp luvjackor med budskapet att de är på väg till

Glada elever i avslutningsklassen. Foto: J-O Aggedal.

studenten och därför vimsigare än vanligt: "I can't keep calm because I'm Tawjhi" (ungefär: Jag kan inte hålla mig lugn, eftersom jag är "student"). Med glimten i ögat och hoppet om framtiden ser de fram mot sin examen.

Livet under hot

Då, när jag träffade dem i våras, visste de inte att under sommaren, bara några mil bort, skulle tusentals människor i Gaza och Syrien bli krigsoffer, slaktas till döds. Många döda skulle vara i deras egen ålder, många med samma drömmar och visioner om framtiden, om utbildning, om ett arbete, om rättvisa, om att få barn och bilda familj.

Tonåringar är ganska lika i sina drömmar om framtiden oavsett om de studerar på Den Gode Herdens Svenska skola i Betlehem eller på en skola i Gaza City eller i Aleppo, eller någonstans i Sverige.

Fast någon skillnad är det ändå. Det gör något med tonårsl flickorna i Betlehem att de lever bakom muren, att de inte kan röra sig fritt, att de inte kan åka till havet några mil bort.

Det gör något med deras personlighet att oroligheter med skjutande av raketer och att dö bokstavligen finns runt knuten, om än inte i Betlehem och Beit Jala, fast nära ändå.

Människor som lever i denna miljö har stora risker att drabbas av vad som brukar kallas traumatisk stress, en stress som drabbar den som under lång tid lever under ständiga hot eller upprepade obehagliga händelser som man inte hinner återhämta sig från.

Hur det är med studenterna på Den Gode Herdens Svenska skola vet jag inte, bara att de lever i riskzonen för att drabbas.

Vad vi vet är att studenterna har familjemedlemmar och grannar som lider av traumatisk stress, vilket yttrar sig i att de är oförklarligt trötta, att de lätt blir irriterade och aggressiva. I värsta fall blir man starkt misstänksam mot allt och alla och ofta har man känslan av att vara utanför samt att livet är tomt och meningslöst. Inget idealt tillstånd för att bygga relationer eller en framtid med fred och rättvisa. Att få möjlighet att gå i skolan och tillsammans med andra utforska vad livet handlar om är därför en viktig del i en läkande process.

Drömmar och hopp

Är drömmarna om framtiden ett sätt att glömma? Är drömmarna om framtiden ett sätt att överleva? Drömmen om framtiden handlar om att hoppas på att allt en dag ska bli bättre. Eller som Ylva Eggehorn uttrycker det:

*Det finns ett hopp som aldrig ska gå över
trots alla ärr av bittehet och sorg,
ett hopp som ej de mäktiga behöver
men barnen hemma på sitt eget torg.
De ska springa fram mot nya möten
och bli lurade minst en gång till.
Men tilliten som Gud har skapat i dem
är större än all makt och ondska vill.*

(Psalmboken 779:3)

*Estetiska ämnen lockar fram lekfullheten – också på Den gode Herdens svenska skola.
Foto: J-O Aggedal.*

Hoppet är det sista som överger människan. Att drömma om en bättre framtid är att hålla hoppet vid liv. Drömmen kan lätt övergå till passivitet, att man inte gör något för det verkar så hopplöst, så långt in i framtiden innan drömmen kan gå i uppfyllelse.

Jag ska bli läkare

När jag slog följe med några studenter genom korridoren på väg till lektion anade jag en viss uppgivenhet över läget i Betlehem. Hennes blick var trött och matt när hon berättade om överflygande militärplan som spränger ljudvallen mitt i natten, hur hennes lillasyster varje gång blir rädd och gråter. Hur hon ibland har funderat på om det är lönt att tänka på framtiden och utbilda sig. Så plötsligt ler hon och får en lyster i ögonen när hon stolt öppnar dörren till skolans fullt utrustade naturkunskapsalar.

”Jag ska bli läkare”, sa hon. ”Jag ska bli läkare och hjälpa mitt folk. Får jag bra betyg i studenten kan jag läsa på universitet, först här i Betlehem och sedan utomlands. Jag kan komma tillbaka och vara läkare här i Betlehem”.

Att ha ett mål att sträva efter, att försöka utbilda sig till ett yrke, vilket har inte så stor betydelse, gör inte bara att flickorna håller hoppet och drömmen om ett bättre liv levande utan även att deras föräldrar och syskon kan känna hopp och framtidstro.

Det är nödvändigt att odla hoppet, att drömma om framtiden när vardagen bjuder på obehagliga upplevelser.

Den som vågar hoppas och drömma blir mindre trött, mindre stressad, mindre aggressiv och har större möjlighet att lita på sig själv och andra. Den som vågar drömma och hoppas som studentskorna har mindre risk att drabbas av traumatisk stress och därmed förutsättning att skapa ett bättre liv för sig själva och sitt land. ■

Jan-Olof Aggedal, Lund

Kampen om Tempelberget: ett judiskt perspektiv

”Det finns människor med hjärta av sten, och det finns stenar med mänskligt hjärta”, lyder refrängen till en känd israelisk sång. Strofen refererar till de enorma stenarna i Västra Muren, judendomens heligaste plats dit miljoner vallfärdar varje år.

Den gyllene stenvuren med dess gröna tussar av hyssop och gyttor av hopvikta bönelappar ingjuter vördnad även i dem som inte fascineras av dess religiösa betydelse.

För israeler är bilden av fallskärmsjägarna vid Västra Muren en ikon som symboliserar återvändandet till Jerusalem heliga platser, utom räckhåll för judar under det jordanska styret 1948-1967.

– När jag besökte Jerusalem 1961 så stod vi på taket till Davids grav på Sions-

Tusentals bedjande och turister besöker Tempelplatsen varje år. Foto: LM Adrian.

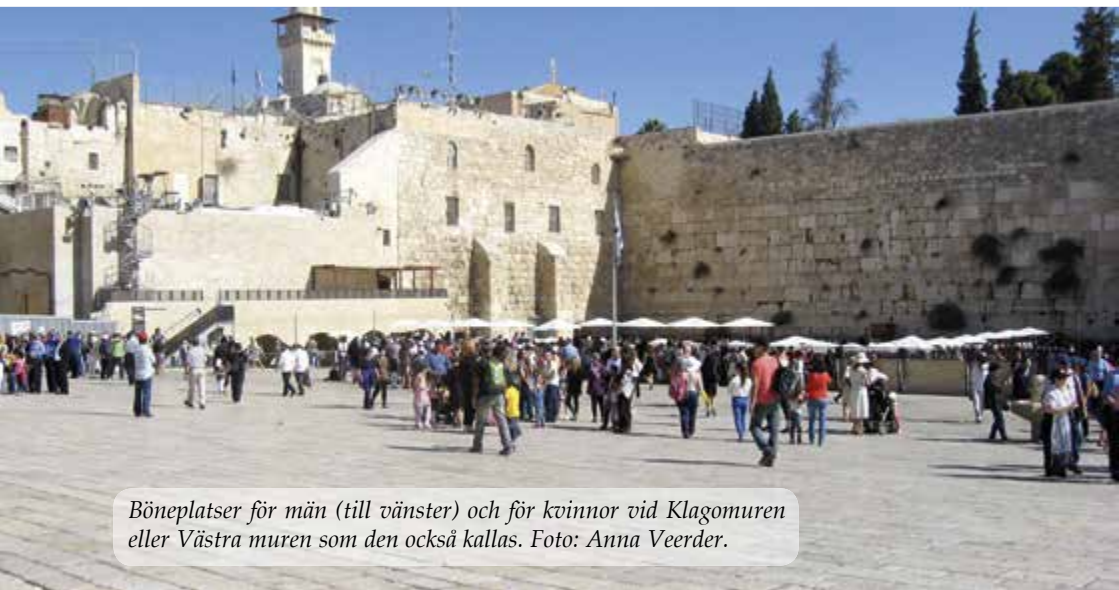

Nattvy över västra muren och tempelplatsen. Foto: Anna Veerder.

berget och tittade, berättar min vän Paolo, brasiliansk jude som sedermera blev kibbutzmedlem.

– Närmare än så kunde vi inte komma.

Idag, nära femtio år efter sexdagarskriget, står Västra Murens status som juden-

Böneplatser för män (till vänster) och för kvinnor vid Klagomuren eller Västra muren som den också kallas. Foto: Anna Veerder.

domens centrala heliga plats utom all tvivel. Men i judisk religiös lag och liturgi är det Templet som är det centrala.

Judendomens hjärta

Journalisten Arnon Segal på nationalreligiösa tidningen Makor Rishon, som varje vecka ägnar ett helt uppslag åt nyheter och historiska fakta om Tempelberget, kallar Templet för "judendomens hjärta". En framstående arkitekt som utarbetat planer för ett tredje Tempel på Tempelberget kallade Västra Muren nedsättande för "bröstmjölksersättning".

Faktum är att de har en poäng. Sett ur ett historiskt perspektiv så är Västra Murens status som helig plats ett relativt nytt fenomen.

Under medeltidens arabiska styre firades judiska helger med bön och procession både vid Tempelbergets södra portar och på Olivberget, den plats där man bäst kan överblicka platsen där Templet stött.

En bönbok från 900-talet beskriver en rundvandring runt Tempelbergets murar och bön vid dess portar. Enligt judiska pilgrimer fanns under senare delen av medeltiden en synagoga i närheten av Västra Muren.

I början av 1600-talet gav den ottomanske sultanen Suleiman den Store judarna officiellt rätt att hålla gudstjänst i den trånga, fyra meter breda gränd som löpte längs med muren. Under 1900-talet och speciellt efter 1967 så har Västra Muren också blivit en nationell israelisk symbol och den centrala platsen för officiella ceremonier.

Nationalreligiösa rabbiner håller tempelberget högt

Samtidigt har främst nationalreligiösa rabbiner aldrig gett upp själva Tempelberget. Redan i augusti 1967 gick militärrabbinen Shlomo Goren upp och bad på Tempelberget tillsammans med en grupp rabbiner i protest mot försvarsminister Moshe Dayans beslut att överlämna Tempelberget till islamiska Waqf. I praktiken innebär detta beslut än idag att icke-muslimer kan gå upp på Tempelberget genom Mughrabi-porten, men att det är förbjudet för dem att bära religiösa symboler, be eller hålla gudstjänst där.

Israels chefsrabbiner har upprepade gånger slagit fast att det är förbjudet för judar att besöka Tempelberget på grund av problem med rituell orenhet och oklarhet var exakt Templet stod någonstans. Men flera nationalreligiösa rabbiner tillåter och även uppmuntrar judar att besöka berget, emot chefsrabbinatets direktiv.

Strikta judiska regler

Innan besöket på Tempelberget ska man doppa sig i ett rituellt judiskt bad, en mikve. Inga läderskor är tillåtna, och besökarna får inte gå in på området runt Klippdomen.

I årtionden har Tempelberget lockat främst av messianskt inspirerade radikala individer. En rad grupper, kollektivt kallat "Tempelrörelserna" som är förenade under paraplyorganisationen "Joint Committee of Temple Organizations" publicerar material, organiserar studiedagar och håller regelbundet turer på Tempelberget för olika grupper.

– Profeternas vision lyder "ty mitt hus ska kallas ett bödens hus för alla folk", säger Rivka Shimon, aktiv i gruppen "Kvinnor för Templet". Vi vill att Tempelberget och Templet ska vara en plats för alla från hela världen, inte bara för judar.

För Rivka är Tempelberget den sanna heliga platsen i judendomen.

– Beviset är att judar inte måste vara rituellt rena för att besöka en synagoga eller

ens Västra Muren, säger Rivka. Berget är platsen där skapelsen började, den plats där vi kan komma Gud närmast, möta Gud som är källan till allt liv.

Ber i hemlighet på berget

Enligt ett beslut av Högsta Domstolen har judar i princip rätt att be på Tempelberget, men israelisk polis har rätt att besluta att förhindra detta av säkerhetsskäl på grund av risken för upplopp. Judar får inte göra något som kan tolkas som religiöst bruk: inte dansa, sjunga, böja sig ner eller läsa böner ur en bok. Detta har lett till att vissa ber medan de ser ut som att de talar i telefon, berättar historier inför en grupp, eller låtsas tappa nycklar eller knyta skosnören så att de kan böja sig ner inför platsen där Templet stod.

Kampen om Tempelberget har under senare år fått karaktär av en civilrättsfråga, med ökat stöd både bland politiker och i den israeliska allmänheten. Dagens mest kända aktivist Yehuda Glick leder det nystartade projektet "Initiativet för Judisk Frihet på Tempelberget". Den amerikanskfödde Glick beskriver sin aktivism som "motiverad av att judars medborgerliga rättigheter kränks vid judendomens heligaste plats".

För första gången har Tempelrörelsen också tagit sig in i den politiska värmen. Knessetledamoten Miri Regev (Likud) har upprepade gånger tagit upp ämnet för diskussion i Knessets interna utskott. Regev förespråkar separata dagar för bön för judar och för muslimer på Tempelberget. "Vi vill inte stänga moskén eller be där", förklarade Regev:

– Vi vill bara att judar ska ha rätt att gå upp till Tempelberget och be utan att få stenar kastade på sig. I ett civiliserat land borde alla ha rätt att be var de vill. Den nuvarande status quo behöver förändras genom dialog.

Beväpnade israeliska säkerhetsmän övervakar – också på Tempelplatsen, eller Haram el Sharif, som den heter på arabiska. Foto: LM Adrian.

Utgrävningar vid Tempelplatsen. Foto: LM Adrian.

Dialog med vem? Detta förklarar inte Regev. Professor Yitzhak Reiter, forskare med konfliktlösning vid heliga platser som specialitet, understryker att tempelaktivisternas motivation främst är politisk.

Kärnan i den israelisk-palestinska konflikten

– Gruppernas tillvägagångssätt har blivit mycket mer raffinerat, säger Reiter. Jerusalem är en helig stad, men också kärnan i den israelisk-palestinska konflikten. De som går upp trots rabbinatets förbud gör det för att stärka den judiska kontrollen över en plats som symboliserar konfliktens kärna. Varje förändring i den nuvarande situationen, det vi kallar status quo, kan leda till kris och våldsutbrott mellan israeler och palestinier.

Utän en slutlig fredsuppgörelse tror inte Reiter att judar kommer att kunna få en plats att be på Tempelberget.

– Först och främst måste vi bibehålla status quo, men utveckla det till en officiell överenskommelse där båda parter känner att de har uppnått sina mål. Men kanske efter tjugo-trettio års fred så kommer situationen att vara annorlunda. Kanske det vi ser idag på vissa ställen, som vid profeten Samuels grav, där judar och muslimer ber sida vid sida på olika tider, även kan ske på Tempelberget.

■
Anna Veeder

Anna Veeder är svensk-israelisk frilansjournalist och blivande turistguide.

Religionernas roll i fredsbyggandet i den israelisk-palestinska konflikten

Tal av biskop Munib Younan från Evangelisk-lutherska kyrkan i Jordanien och det heliga landet, vid Skara stifts 1000-årsjubileum den 30 aug 2014.

1. Religionerna och fredsbyggandet

Vi lever i en omvälvande tid. Ja, en tid med oerhörda sorger och bedrövelser. Konflikten mellan Ryssland och Ukraina fortgår utan någon tydlig lösning i sikte. I det sammanhang jag själv står i har optimismen om en politisk lösning av den israelisk-palestinska konflikten nått en ny bottennivå.

I Syrien och Irak ser vi hur minoriteter, bland dem kristna, utsätts för brutalitet från religiösa extremister.

Om jag räknar med den senaste konflikten mellan staten Israel och palestinier som skjuter raketer från Gazaremsan – en konflikt där mer än 2000 palestinier blivit dödade – så har jag upplevt tolv krig under min livstid. Det är hög tid att det här våldet får ett slut.

”Religionernas roll i fredsbyggandet i och mellan Israel och Palestina” är ett ämne som förutsätter att religion faktiskt *kan* bidra med något i fredsbyggandet.

ISIS svärtar ner alla religioner

Många i våra samhällen – både i Sverige och i Jerusalem – skulle säga att vi startar

De båda biskopskollegerna Munib Younan och Jan-Olof Johansson, diskuterar ofta skolornas roll som fredsaktörer.

med ett felaktigt antagande. Det intryck många har är att religiösa övertygelser bara föder konflikter och våld, och att de aldrig kan bidra till att bygga fred.

Idag ser vi exempel på hur religion glorifierar våld. Det värsta exemplet är det som händer i Irak och gruppen ISIS (islamiska staten), på arabiska *Da'esh*.

Gruppen tillämpar sin tolkning av sharia-lagen genom att bruka brutalt våld mot shia-muslimer, moderata sunni-muslimer, yazider, druser och kristna. Kort sagt: alla som inte håller med dem är måltavlor för ohyggliga våldshandlingar.

Eftersom rörelser som *Da'esh* och andra religiösa grupper förknippas med religion, får religion i sig ett dåligt rykte bland en del människor som aldrig skulle gå till sådana ytterligheter. I vissa sammanhang har religionen fått dåligt rykte eftersom den inte längre känns relevant, men i Mellanöstern blir religionen en utmaning därför att den har blivit *alltför* relevant i relation till de hot och de bekymmer som det dagliga livet medför.

Religioner – orsak eller lösning till världsproblem?

Är religionen – i synnerhet de tre monoteistiska religionerna judendom, kristendom och islam – en del av orsaken till världsproblemen, eller kan de vara en del i lösningen av dagens konflikter?

Det första steget är att definiera de här religionernas djupaste avsikter. Vad vill de för sina anhängare, och för världen? Vill de forma människor som följer ett visst regelverk till punkt och pricka men struntar i sin medmänniska? Eller vill

Det omvända förhållandet – eller "...där ska lammen sova tillsammans med vargarna..." Murmålning på Västbanken.

Foto: JO Aggedal.

dessa livsåskådningar framhålla Guds kärlek och samtidigt kärleken till alla andra människor? Ni gissar kanske att jag röstar för det senare. Som Jesus sade när han sammanfattade den gammaltestamentliga lagen, är grunden för "lagen och profeterna" att "Du skall älska Herren, din Gud, med hela ditt hjärta och med hela din själ och med hela ditt förstånd. Detta är det största och första budet. Sedan kommer ett av samma slag: Du skall älska din nästa som dig själv" (Matt 22:37-39).

Det sanna syftet med religion är att stärka relationen mellan människor, och mellan människor och Gud. Med den utgångspunkten kan vi lugnt säga att de som närmar sig Jerusalem som en helig stad, verkligen har möjlighet att bidra till fred. Var och en av dessa stora traditioner – som vilar på berättelsen om Abrahams gästfrihet mot främlingen och vår trohet mot Guds ord – leder sina efterföljare att respektera och inte demonisera den andre. Några avfärdar kanske detta som en idealistisk ursäkt för religion. Verkligheten är något helt annat, säger de. Och visst finns det många bevis för det, också idag. Men på dessa invändningar kan jag bara svara med min egen erfarenhet – att jag med egna ögon bevittnat sunda och positiva interreligiösa möten. Det kan ske, och i Jerusalem av alla ställen!

Unikt forum för inter-religiösa frågor

Ett bra forum för interreligiös samverkan är CRIHL (Council of Religious Institutions in the Holy Land). CRIHL grundades 2005 och är det första rådgivande organ där de högsta officiella religiösa institutionerna i det heliga landet är representerade. Förutom ledarna för de lokala kyrkorna i landet finns det israeliska chefsrabbinatet och den palestinska myndighetens ministerium för islamsk tro, med i gruppen.

Tillsammans har vi åstadkommit en hel del, bland annat ett nätverk som möjliggör snabba reaktioner i händelse av religiöst vanhelgande.

Ett av våra senaste projekt har varit att stödja en analys av palestinska och israeliska läroböcker för att se hur de framställer sin granne.

Resultatet som publicerades 2013 med titeln "*Offer för våra egna berättelser: Bilden av den Andre i israeliska och palestinska skolböcker*" var en avgörande händelse. Med hjälp av moderna empiriska metoder granskade vi hur de böcker vi delar ut till våra barn formar deras attityder och förståelse gentemot de människor de har omkring sig.

Det börjar med läroböckerna i skolorna

Vårt gemensamma mål är att utbildningsministerierna i både Israel och Palestina skall utforma läroplaner grundade på ömsesidig förståelse och respekt. Studien visade dock att information om andra religioner saknades i läroböcker från alla grupperna. Dessutom tycktes böckerna behandla den heliga staden Jerusalem som en exklusiv rättighet för enbart den egna gruppen. Betydelsen av samexistens betonades inte, och i böckerna gjordes inga försök att jämföra och sammanföra de två motstridiga narrativ som ligger under ytan i alla israeliska och palestinska liv – något som är helt nödvändigt om vi skall kunna bygga en gemensam framtid.

Men trots dessa utmaningar så är det positivt att CRIHL finns och verkar för att lösa dem. Med den här analysen i händerna kan vi ta itu med de problem vi stött på, och arbeta för att ge våra barn – både palestinska och israeliska – en mer korrekt och hoppfull bild av en framtid i fredlig samexistens. Målet är att läroböckerna skall bli mer inklusiva, så att barnen växer upp med kunskap om och respekt för

Den gode Herdens svenska skola i Betlehem – ett fredsprojekt. Foto: LM Adrian.

sina grannars tro och seder. Att judiska, kristna och muslimska ledare samarbetar i CRIHL mot samma mål är ett tecken på hur religion kan bidra till fredsbyggande.

2. Religiöst sanktionerad extremism

Idag finns det många grupper som försöker politisera religion eller göra politik till religion. På så vis utnyttjas – eller manipuleras – religion för att rättfärdiga våld och orätt.

Vi bör fråga oss: Är religionen det problem som Mellanöstern ställs inför idag? Eller är det i själva verket religiös extremism som möter oss? Somliga menar att religiös extremism är en naturlig konsekvens av religiös övertygelse. Men jag vill påstå att religiös extremism är en förvrängning av religiös övertygelse.

Vi skall ha klart för oss att ingen religion har monopol på extremism. Förutom de våldsamma uttrycken för islamsk extremism som drabbar både kristna, judar och moderata muslimer, ser vi en ökning av judisk extremism, speciellt bland vissa bosättningsgrupper.

Även om kristen sionism kan verka mindre skadlig på en direkt nivå, så är araber starkt medvetna om hur kristna sionister rättfärdigar och uppmuntrar till statligt våld genom att "välsigna" krig mot vissa fiender och mena att detta är Guds vilja.

Extremism driver oss bort från relationer

Alla dessa former av extremism driver oss bort från relationer med varandra och skadar vår förmåga att gemensamt skapa en hållbar framtid där alla grupper och gemenskaper kan blomstra.

I Mellanöstern förstår vi att extremism ofta har väldigt lite med religion att göra över huvud taget.

Det vi ser är en religiöst sanktionerad eller religiöst rättfärdigad politisk extremism. Med syftet att uppnå vissa politiska eller ekonomiska mål, uppfinner makthavare tolkningar av religion som sedan används för att mobilisera människor för det målet.

Vi oroar oss över ISIS.

Vi är också bekymrade över det israeliska bosättarvåldet, som rättfärdigas med hjälp av en viss politisk teologi som växte fram efter 1967.

Båda de här religiösa tankesystemen strävar efter att uppnå vissa politiska mål.

Sommarens händelser i Gaza visar hur Hamas och andra grupper litar till en religiöst inspirerad våldslogik. Allt det här är skrämmande och oroande för de av oss i Israel och Palestina som tror på fredlig samexistens. Vi är oroliga för att våldets logik skall infiltrera våra barn och ha en negativ effekt på utvecklingen mot försoning.

Extremisterna kidnappar religionerna

När moderata judar, muslimer och kristna förblir tysta och timida inför den religiöst sanktionerade politiska extremismen, låter de extremismen kidnappa dem själva och de traditioner de representerar.

Detta gäller i synnerhet de religiösa ledare som har möjlighet att uttala sig i officiella sammanhang. Kristna måste sträva efter att stärka de moderata röster som uttalar sig mot extremism inom såväl judendom som islam. Rösterna finns, men de hörs alltför sällan, speciellt i västvärlden. Om dessa röster stärktes skulle det visa att det verkligen finns partners för fred över hela Mellanöstern och bidra till att minska den segregerande extremismen i västvärlden.

3. Det profetiska uppdraget

För våra barns skull måste vi på nytt lära oss vad det innebär att leva i relation med varandra, bekräfta och bejaka våra gudagivna olikheter och framhålla varandras gudagivna värdighet. Det här är en uppgift inte bara för kyrkor utan också för regeringar. Idag ber vi kyrkan ut över vår värld att vara profetisk och att förkunna sanningen för makthavarna, att arbeta för fred grundad i rättvisa och för försoning grundad i förlåtelse.

Idag måste vi återerövra utrymme i den offentliga sfären för rösten från den poli-

Stängda gränser. Hot. Instängdhet. Förnedring. Bilden från checkpointen mellan Betlehem och Jerusalem. Foto: LM Adrian.

tiskt moderata religiositeten, och detta gentemot både den religiöst sanktionerade extremismen och den populära sekulariteten.

Vi kan räkna upp många exempel, också från Bibeln, på hur religion inte gjort annat än att legitimera den rådande politiska makten. Även ledande teologer har belönats med vissa privilegier och förmåner som tack för att de stöttat sina makthavare.

Religionens profetiska röst

Religiös övertygelse har å andra sidan också varit en källa till, och motivation för, kritik och protester mot orättfärdiga samhällsstrukturer och politiska makthavare. Gamla testamentet lär oss att en sådan profetisk religionsutövning, förkroppsligad i människor som inte är rädda för att ifrågasätta den rådande ordningen, aldrig är vare sig statisk eller behaglig. Den är alltid dynamisk och driven av en fast beslutsamhet att leva i en kärleksgemenskap med Gud och med alla människor. De fördelar som kommer ur det profetiska förhållningssättet gäller alla människor och inte bara en viss del av mänskligheten.

När vi försöker "förkunna sanningen för makten" menar vi oftast att vi påtalar missförhållanden i den maktstruktur som för tillfället råder i vårt land. Det finns verkligen mycket som behöver påtalas, i många sammanhang.

Också i de s.k. utvecklade länderna i vår värld finns fortfarande många ojämlikheter och strukturella orättvisor som behöver lyftas fram.

Debatten i Europa om invandrare och flyktingar som är muslimer ger tillfällen att påtala att politiken i teori och praktik ska ge alla grupper möjlighet att blomstra, i stället för att förstärka onsd nationalism.

Den profetiska responsen till utrikespolitik leder oss ännu längre bortom oss själva, till att fråga oss om synen på nationell säkerhet och nationella intressen verkligen rättfärdigar den skada som våra handlingar i andra länder kan vålla.

Hur kan Sveriges kristna tydligare påtala övergrepp som andra globala makthavare begår?

Idag måste den sansade religiositeten vara beredd att stå upp mot religiös extremism.

Precis som i Mellanöstern växer extremistiska grupper fram även i Skandinavien. De väljer sårbara grupper, t ex nya invandrare, som måltavlor med förevändning att de försvarar kristendomen.

Kristna sionister

Samtidigt identifierar sig dessa extremister ofta med former av kristen sionism som vill öka orättvisorna för det palestinska folket medan de ger staten Israel sitt okritiska stöd.

Många kristna sionister ser stödet för Israel som en del i ett försvar mot, eller seger över, islam.

Detta militanta sätt att tänka har ingen plats i vår lutherska tradition!

Dessa former av extremism kräver en uthållig respons från Svenska kyrkan och dess folk på alla nivåer i samhället. Vi måste kalla dessa vrångbilder av religion för det de är.

Genom våra skolor och kyrkor försöker vi motverka alla former av hat, inklusive islamofobi och antisemitism.

Som jag tidigare nämnt, drivs konflikterna i Mellanöstern inte bara av religiös passion.

I Israel och Palestina är det inte eskatologiska eller bibliska känslor som ligger till grund för våra meningsskiljaktigheter; konflikten handlar enbart om land.

Dock märker vi ofta att upplevelsen av våld lätt leder till att man blandar ihop det politiska med det religiösa i både positiv och negativ bemärkelse. Även om vi är beslutna att kämpa emot antisemitism, kan vi inte alltid förhindra generella uttalanden om "judar" som en kategori.

På samma sätt bidrar det brutala våldet från grupper som Da'esh och al-Nusra – former av islam som vi aldrig sett förut – till en ökad islamofobi som gör att människor som länge levt med muslimska grannar, fruktar för vad som komma skall.

Det är svårare att reagera på extremism utanför det egna samhället. Trots det är det vårt ansvar att identifiera människor som är villiga att leva sida vid sida med oss och bygga en bättre framtid för hela vår vackra region. Religiöst insatta röster som är politiskt moderata, är närvarande i Mellanöstern. Vi behöver bara öron att höra med. Era kristna bröder och systrar i arabvärlden kan hjälpa er som hörapparater!

4. Ett lokalt kyrkoperspektiv på fredsbyggande i Israel och Palestina

Vad skall min kyrka, den evangeliskt-lutherska kyrkan i Jordanien och Det heliga landet (ELCJHL), göra för att främja fredsbyggande i ett sammanhang av växande extremism?

För det första är det alltid viktigt att framhålla att den israelisk-palestinska konflikten är en politisk konflikt som kan lösas genom politisk förhandling.

Men liksom i regionen i övrigt hämtar den lokala dynamiken i konflikten i ökande grad sina impulser från en allt starkare religiositet. Religiösa motiv finner politiska syften när externa krafter tillåter att politiska förhandlingar misslyckas och stannar upp.

I frånvaro av en optimistisk politisk horisont vill muslimska extremister göra anspråk på hela landet för sig själva, judiska extremister inleder kampanjer mot israelisk regering och kultur, och kristna sionister väntar på att Harmageddon skall bryta ut.

De kristna utgör bara två procent av befolkningen i Palestina och Israel. Men vi accepterar inte att leva i ett samhälle där vi inte är fullvärdiga medborgare. Vi är en integrerad del av samhället och en viktig part i fredsbyggandet.

Alltför många kristna i Mellanöstern emigrerar

En central utmaning som möter palestinier och andra kristna i Mellanöstern är emigrationen. Påfrestningar av olika slag gör att många kristna lämnar sitt traditionella hemland.

Varför emigrerar palestinska kristna? Färska undersökningar som gjorts har visat på flera tydliga orsaker till att vår grupp tenderar att utvandra från regionen.

a) Den främsta orsaken som anges av dem som väljer att emigrera, är den allmänna avsaknaden av frihet och trygghet i de palestinska territorierna och att ingen fred är i sikte.

b) Försämringen av den ekonomiska situationen i Palestina. Levnadsvillkoren för palestinier har gjort att många av våra ungdomar oroar sig för sin egen ekonomiska framtid.

c) Uttrycken för ockupationen, inklusive förödmjukande upplevelser vid checkpoint, konfiskering av mark och egendom, husdemoleringar och uteblivna bygg-

nadstillstånd, liksom omöjligheten för familjer att återförenas. Allt detta skapar en atmosfär av hopplöshet.

d) Slutligen: Den växande extremismen på alla sidor i konflikten har tvingat många fredsälskande kristna att söka tryggare miljöer för sina familjer att växa upp i.

Bristen på frihet – orsakad av Israels ockupation

Undersökningen visar att huvudskälet till den kristna emigrationen från Palestina – brist på frihet och dåliga ekonomiska utsikter – har en direkt koppling till den israeliska ockupationen. Den här trenden är långsiktig och skadlig.

Brist på frihet, husförstörelse, godtycklig ockupation – orsaker till att kristna emigrerar från Mellanöstern. Foto: LM Adrian.

Kristna i Mellanöstern upprätthåller en viktig balans i vårt samhälle.

De är brobyggare, mäklare för rättvisa, försvarare av mänskliga rättigheter, jämställdhet mellan kvinnor och män, initiativtagare till dialog och försoning.

Viktigast av allt är att de är fredsskapare.

En av våra politiker sade nyligen att de arabiska kristna är garanter för möjligheten att bygga ett modernt civilsamhälle. Det är de som förmedlar den fred som övergår allt förstånd till Mellanösterns folk. Och ändå är de instängda bakom antingen fysiska murar eller psykologiska murar av rädsla, hat och separation. När det gäller kristna som bor i Israel har det nyligen gjorts en undersökning om kristna i en judisk stat. Jag hoppas att den studien tas på allvar. För vad är det heliga landet utan de palestinska kristna?

Vittnesbördet från den evangelisk-lutherska kyrkan i Jordanien och Det Heliga Landet – liksom från många andra traditionella arabiska kyrkor i Jerusalem – handlar om måttfullhet och fredsbyggande.

Skolorna i Palestina har en central roll

Hos ELCJHL blir den här inriktningen tydligast i våra skolor. Deras mål är att erbjuda trygga, goda och kreativa miljöer för elever, lärare, övrig personal och föräldrar.

Vissa i vår synod har tyckt att vi borde överväga att stänga skolorna på grund av den ekonomiska börda de utgör för hela vår kyrka.

Då framhåller jag alltid att kyrkans viktiga uppdrag förverkligas direkt genom skolorna. Genom dem förmedlar vi evangeliets livssyn i det palestinska sammanhanget, vilket innebär att vi:

- a) Formar den palestinska identiteten hos våra unga genom att lära ut till muslimska och icke-lutherska elever att kristna och lutheraner är en integrerad del av det palestinska samhället
- b) Lär våra unga att leva tillsammans med andra slags troende – våra grannar som är muslimer, judar och kristna
- c) Erbjuder fredsundervisning och ger våra barn redskap för ett kreativt och livsbejakande motstånd mot dehumaniserande krafter, samt för en dialog för att främja fred genom icke-våld
- d) Uppmuntrar och främjar kvinnornas roll i samhället
- e) Erbjuder utbildning av hög kvalitet som utrustar studenterna för livets många utmaningar
- f) Formar framtiden för det palestinska samhället genom att värdesätta mångfald och främja demokratisk delaktighet.

Idag betjänar våra fyra skolor 3 000 elever. Balansen mellan flickor och pojkar är viktig. 53 % av eleverna är kristna och 47 % muslimer.

Vi motsätter oss försök att omvända elever som inte är lutheraner.

Vi ska omvända våra ungdomar från extremism till måttfullhet

Vår uppgift är att omvända våra ungdomar från extremism till måttfullhet. Detta är en evangelisk kallelse. Även om ELCJHL är en liten kyrka, formas tänkandet hos en av sex palestinska kristna i någon av våra skolor eller kurser. Vi är små men ger ändå ett viktigt bidrag till framtiden för palestinsk kristenhet.

Den positiva investering vi gör i det palestinska samhället genom kyrkans skolor är direkt relaterad till vår kyrkas fredsbyggande i Israel och Palestina.

Dessa fasta övertygelser kommer att bestå, även om meningsfulla försök att lösa den israelisk-palestinska konflikten fortsätter att misslyckas.

Alla vet vi att inga konstruerade överenskommelser för framtiden kan lyckas om inte viljan finns. Alla vi som lever i Palestina och Israel måste fråga oss hur mycket vi verkligen önskar fred. Genom våra utbildningsprojekt bidrar vi till att forma generationer av ledare som ärligt söker fred. Om vi tar tron på En enda Gud på allvar, så borde svaret från varenda människa i Israel och Palestina bli ett rungande JA.

Vilken sorts fred söker vi då?

Vi lutheraner talar för en tvåstatslösning grundad på 1967 års gränser. Vi anser

att Jerusalem bör vara delat mellan de tre religionerna och mellan två nationer. Vi söker en tänkbar politisk lösning för att möjliggöra rätten till återvändande för flyktingar. Slutligen: Alla parter i denna konflikt måste erkänna sin delaktighet i att konflikten upprätthållits och vara villiga att uppnå en ärlig, om än smärtsam, försoning. Så snart detta villkor uppfyllts kan vi finna lösningar.

Parollen som står på den israeliska sidan om checkpointen mellan Jerusalem och Betlehem upplevs av många som ett enda stort hån. Foto: LM Adrian.

Vi anser att de israeliska bosättningar som byggts på mark som konfiskerades under och efter 1967 års krig är inte bara obekväma utan olagliga. Politiker och andra officiella personer har gång på gång konstaterat att de israeliska bosättningarna på palestinsk mark är ett stort hinder för fred. Kyrkor världen över har påpekat det. Några av dem uppmanar återförsäljare att tydligt märka varor som producerats i israeliska bosättningar eftersom de inte vill stödja en kolonial ekonomi. Observera att dessa kristna inte är naiva och att de seriöst hoppas på en tvåstatslösning grundad i 1967 års gränser. Dessa kyrkor är inte heller emot staten Israel, utan emot bosättningarna. Om bosättningarna faktiskt är hinder för fred så måste deras nuvarande status ifrågasättas. ■

*Munib Younan
Biskop i Jerusalem
Översättning: Ulla-Stina Rask*

Arnold Hjertröm har gått bort

Arnold Hjertröm har gått ur tiden. 90 år gammal avled han i Linköping där han hade sina rötter och där han nu kommer att vila. Hans hustru Sylvia avled i julas i Jerusalem och vilar där hon var född och levde sitt liv som hon delade med Arnold.

– När kom ni hit, frågade den israeliske soldaten Arnold i en kontroll i östra Jerusalem. Det är inte jag som kommit, sa Arnold. Det är ni som gjort. Jag var här före er.

Arnold kom nämligen till Jerusalem 1966, ett år före sexdagarskriget, då den östra delen låg under jordanskt styre. Han kom dit för att leda arbetet i Individuell Människohjälp och det skulle bli fler humanitära organisationer han skulle företräda såsom Rädda Barnen och Norska Flyktingrådet.

Arnold och Sylvia Hjertröm i samtal med Bosse Bonde, styrelseledamot i Jerusalemsföreningen, vid sjukhusets återinvigning för några år sedan. Foto: LM Adrian.

Vår representant och honorärkonsul
Under många år var han Svenska Jerusalemsföreningens representant på plats och många är de vänner till vår verksamhet som mött honom och lyssnat på hans berättelser och analyser om livet och situationen i Mellanöstern och då i synnerhet i Det heliga landet.

Redan 1967 blev han svensk honorärkonsul och fick titeln generalkonsul vid det konsulat som firade sitt 100-års jubileum för några år sedan. Han kom att bygga upp konsulatet så att det vid hans pensionering 1991 kunde uppgraderas till ett s.k. lönat generalkonsulat med karriärdiplomater som efterträdare.

När Oslo-överenskommelsen var undertecknad på Vita Husets gräsmatta i Washington och Yassir Arafat återvände för att bygga upp en administration i de palestinska områdena för vi runt för att bekanta oss med de nya ministrarna. Vi skulle ju informera om vår skola och vår verksamhet. De flesta ministrarna hade då inte varit i landet sedan de flydde 1967 och därför var det viktigt att få tillfälle att träffa dem.

Det var då påfallande vilka djupa intryck den svenske generalkonsuln,

Mr Arnold som de kallade honom, hade gjort redan sitt första år och under sexdagskriget. Han togs emot med både stor vördnad och kärlek av de nya palestinska ministrarna och deras medarbetare.

Svenska flaggan som skydd på vår skola

Bland mycket berättades det att han mitt under brinnande krig for iväg från Jerusalem till Betlehem och satte upp den svenska flaggan på Den Gode Herdens skola för att den skulle skonas.

När skolan fick en ny ledning i slutet på 1980-talet fick Arnold en viktig roll att vara kontakten mellan styrelsen och den lokala kommittén.

Med tiden blev den uppgiften mindre då en mer direkt kontakt mellan skolan och styrelsen kunde utvecklas.

Arnolds avgörande insats blev då att vara föreningens representant och företrädare för föreningen som ägare av sjukhuset i Betlehem. Flera renoveringsprojekt var han byggherrens representant på plats och gentemot den palestinska hälsovårdsmyndigheten företrädde han Svenska Jerusalemsföreningen.

Han värnade denna kultur- och kyrkohistoriskt intressanta och fina fastighet på ett ovärderligt sätt. Han kunde balansera genom sin person och diplomatiska skicklighet relationen till både chefsläkare och myndighet.

Arnold och Sylvia Hjertström, båda hängivna vänner till Jerusalemsföreningen och i flera år våra kontaktpersoner. Nu har båda avlidit. Foto: LM Adrian.

”Engelsk gentleman”

Om man har några föreställningar om hur en konsul ser ut och betar sig så stämmer de ganska väl med hur Arnold var. Det fanns ett drag av engelsk gentleman över honom och tillsammans med den kloka och vackra Sylvia med det i Jerusalem välklingande släktnamnet Salman utgjorde de ett beundrat och respekterat par.

Arnold Hjertström var ingen skrivande person, han var det talade ordets man och en kommunicerande medmänniska, men han har skrivit in sig i den brokiga och spännande raden av svenskar i Jerusalem.

Vi lyser frid över hans och hans kära Sylvias minne. ■

Jan-Olof Johansson

Skola i Betlehem för fred

– om skolan i allmänhet men i synnerhet om vad som händer just nu
Biskop Jan-Olof Johansson

Lundkretsens årsmöte

söndagen den 23 november 18:00 i Domkyrkoforum, Lund

Alla välkomna!

Helgsmål från Jerusalem

Lördagen den 15 november
kl. 17.50 leds helgsmålsbönen i
SvT 1 av Tina Blomquist som är
verksam i Jerusalemcentret för
judisk-kristna relationer (JCJCR)

Lördagen den 29 november
kl. 17.50 leds helgsmålsbönen i
SvT 1 av Håkan Bengtsson,
tidigare director för Svenska
teologiska Institutet i Jerusalem

Programmen är tillgängliga 30 dagar efter sändning på
<http://www.svtplay.se/>

Gåvor som uppvaktning och till minne

*Svenska Jerusalemsföreningen tar emot många gåvor till olika ändamål.
De betyder mycket.*

För att visa vår uppskattning och framföra hälsningar sänder vi alltid ett gåvobrev alt. minnesbrev till dem det vederbör.

Många skriver tydligt på talongen vid inbetalningen av gåvan vem gåvan avser, vem som är gåvogivare och vart brevet skall sändas. Men ibland kan det vara svårt att få plats med alla uppgifter på talongen.

För den som har möjlighet att sända e-post är vi därför tacksamma för ett e-mail där man lättare kan få med de uppgifter som behövs. Då kan vi också be om kompletterande uppgifter om det skulle behövas.

E-postadressen i samband med gåvor är
svlenhoff@lyckansberg.net.

Tack på förhand för gåvorna och uppgifterna om gåvan.

Julkollekt till Betlehem

Det var en underbar sommar i vårt land i år.

Ett härligt sommarlov för barnen.

I Betlehem var det också mycket sol och varmt men hett.

Det lugn som varat en tid vilket man annat kunde vara
lugnet före stormen bröts just som sommarlovet för
flickorna på Den Gode Herdens skola började.

En sommar av mycket oro och stress blev det.

Oro som föräldrarna haft för sina barn när vedergällningens lag
gjorde sig påmint i våld och död.

Nu är barnen på väg till skolan igen. Skolan som är det roligaste de har,
ett fönster som öppnas mot omvärlden och framtiden.

"En plats där mina drömmar föddes om rättvisa och fred",
som en elev uttryckte det om Den Gode Herdens skola.

Vi har under sommarlovet kunnat förbättra skolans vattenförsörjning.

Eftersom vattentillgången är begränsad på Västbanken samlar man
regnvatten på vintern. Och då tillgången i det kommunala systemet är
begränsat tvingas man köpa vatten som levereras med lastbilar och
förvaras i cisterner som nu kunnat byggas om för att bli större.

Dessa åtgärder och annat för att utveckla skolan kan vi göra tack vare
ett generöst givande från både enskilda och församlingar.

Vi vädjar nu om kollekt under hösten
och särskilt under julhelgen
då många finner det gott
att få ge en gåva till dagens Betlehemsbarn.

En kollekt till Den Gode Herdens skola
föder inte bara drömmar om fred
utan bidrar också till fredsfostran för de barn
som ska leva och ta ansvar i ett konfliktfyllt område.

Tack för att ni vill vara med i detta fredsarbete
i Fridsfurstens födelsestad!

Jan-Olof Johansson
Biskop, ordförande

Kyrkornas världsråd verkar för fred i Palestina och Israel

Varje år uppmanar Kyrkornas världsråd församlingar, samfund, föreningar och människor av tro att genom andakt och bön, påverkansarbete och utbildning verka för fred i Israel och Palestina. I år uppmärksammas de som är fängslade av politiska skäl.

Att enas i arbete för fred känns mer motiverat än någonsin när Kyrkornas Världsråd och Palestine Israel Ecumenical Forum, PIEF, återigen uppmanar kyrkor och samfund över hela jorden att verka för ett slut på den illegala israeliska ockupationen av Palestina.

Årets tema för fred och rättvisa i Palestina och Israel är "Let my people go", "Släpp mitt folk...", ur 2 Mosebok 9:1. Temat är valt efter en uppmaning från palestinska kyrkoledare och lekfolk att uppmärksamma alla dem som finns i israeliska fängelser av politiska skäl.

Illustration: Inger Jonasson.

I den här kontexten är en politisk fånge någon som sitter fängslad av skäl som kan sägas vara "ockupationsrelaterade", för att de arbetat mot ockupationen eller för att de av samvetsskäl inte kan vara en del av ockupationsmakten. Bland de politiska fångarna i Israel finns bland annat palestinska parlamentsledamöter, personer som kämpar för mänskliga rättigheter eller arrangerar demonstrationer, minderåriga som anklagas för att ha kastat sten och israeler som vägrar tjänstgöra i armén.

I samband med fredsveckan delar kristna kyrkoledare i Palestina den så kallade Jerusalem bönen med resten av världen. ■

GÅVOREDOVISNING *för tiden 26 maj – 17 september 2014*

Vid födelsedag för

Kerstin Johansson, 75 år, Kurt Petersson, 90 år, Britt-Marie Hjertén, 50 år, Stina o Lennart Ragnarsson, Viola Jansson, 80 år, Gunnar Wahlström, 80 år, Lars Eriksson, 60 år, Anita Jansson, 75 år, Jan Aggedal, 80 år, Joel Hansson, 80 år, Märta Friedman, 90 år, Bo Holm 80 år, Gunnar Simonson, 90 år, Hans Simonsson, 85 år, Per o Annika Hållö, 60 år, Sven-Åke Selander, 80 år, Carl-Johan Axskjöld, Lars-Göran Lönnermark, 75 år, Bertil Welin, 75 år, Gunnar o Dagmar Persson, Bengt Romare, 80 år, Gunnar Carlsson, 75 år, Olof Svederberg, Gurli Nordin, 70 år, Kerstin Cederwall, 85 år, Ingeborg Furberg, Eva Sporre, 60 år.

Till minnet av

Ragnhild Svensson, Ingegerd Carleberg, Anna Maria Osborn, Ingrid Gille, Albert Sundberg, Elsa Viola Elfström, Peter Stern, Sven Rosengren, Hugo Paulsson, Carl-Erik Nohldén, Carl-Adolf Murray, Kaisa Genander, Britt Westling, Einar Göth, Arnold Hjertröm, Mia Sagström, Greta Grolander, Bengt Lindwall, Carl-Erik Åkerlund, Åke Sjöberg, Ulla Axén, Karin Rolfhamre, Martin Berg, Henrik Killander, Signe Andersson, Ragnhild Madeland, Thomas Ericsson, Greta Rask, Göran Bistrén.

Vid dop av

Johan Olebark Ringheim

Vid guldbrylllop för

Eva o Lennart Kinnander

Vid vigsel mellan

Marcus Nylander och Malin Pihlgren, Maria Stjernerhoff och Roger Johansson.

Vid nedläggande av ärkebiskopsstaven av

Anders Wejryd

Vill Du bli fadder till en av flickorna vid Den Gode Herdens skola i Betlehem?

Det kan Du blir genom att bli regelbunden understödare av skolan.

Så här går det till: Du ger ett belopp till skolans verksamhet en gång i månaden eller i kvartalet eller så ofta det passar Dig. Beloppets storlek avgör Du själv. (Föreningens åtagande för en elevplats är för närvarande ca 4 500:-/år). Pengarna går inte till enskilt barn utan till skolans verksamhet. Men Du får namn på och uppgifter om den flicka som Du är fadder till och kan om Du vill få en personlig kontakt med henne.

Fyll i talongen nedan och skicka den till Britt Bergman (adress se sista sidan). Hon kommer då att ta kontakt med Dig och ge mer information.

Ja, jag vill bli fadder:

Namn .....

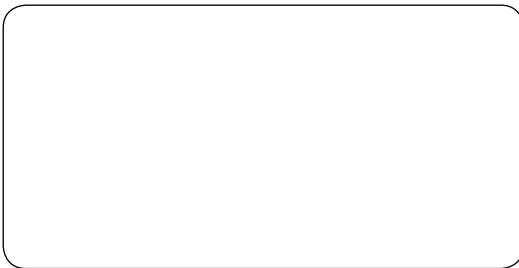
Adress .....

Tel .....

POSTTIDNING B
BEGRÄNSAD
EFTERSÄNDNING

Vid definitiv eftersändning åter-
sänds försändelsen med nya adres-
sen på framsidan (ej adressidan).

Adressändringar och retur till
Svenska Jerusalemsföreningen:
Sven Lenhoff,
Österleden 64 B, 352 42 VÄXJÖ

Glöm inte att anmäla adressändring!

Adresser i Det Heliga Landet

Vår skola i Betlehem har adressen: The Good Shepherd's Swedish School,
P.O.B. 64, Betlehem, via Israel. Tel och fax Betlehem 00 972-2-2742204.

Sjukhusets namn och adress är: Hussein bin Talal's Hospital, P.O.B. 67,
Betlehem, via Israel.

E-post till skolan: gsss@p-ol.com

Föreningens representant i Det heliga landet är Solveig Hanna:

Solveig Hanna, mobiltel: +972 577 689010, bostad i Jerusalem: +972 2 6717981.

E-postadress: Solveighanna@gmail.com

Adresser i Sverige

Jerusalemsföreningens hemsida: www.jerusalemsforeningen.se

Ordförande, biskop Jan-Olof Johansson, Östrabo, 352 39 VÄXJÖ,
tel och fax 0470-309 45, ansvarig utgivare för tidskriften. E-post: sjs@brevet.nu

Sekreterare Lars Aldén tel 0730-62 12 05. Österleden 66 a, 352 42 Växjö
e-post: lars.alden@swipnet.se

Redaktör för tidskriften: Lars Micael Adrian, Stora Tvärgatan 35, 223 52 Lund,
tel 046-18 88 10, 0727-43 82 41, e-post modgun@telia.com

Ansvarig för fadderbarnsverksamheten: Britt Bergman, Körbärvägen 6,
114 23 Stockholm, tel och fax 08-673 12 15, mobil 070-573 12 23.

Ansvariga för gåvoredovisning, adressregister och utskick av gåvoblanketter:
Barbro och Sven Lenhoff, Österleden 64 B, 352 42 VÄXJÖ, tel 0470-393 27,
e-post: sven.lenhoff@lyckansberg.net

Lundakretsen:

Kristina Lindström, Nyckelkroken 15, 226 47 Lund, tel 046-13 66 06.
e-post: kristina.lindstrom@comhem.se

Norrköpingskretsen:

Jonas Agestam, Solhem Alsäter, 605 97 Norrköping, tel 011-33 52 06.
e-post: jonas.agestam@svenskakyrkan.se

Årsavgiften, som ger rättighet att få tidskriften är minst 150 kr.
Plusgiro 20 69 - 3 • Bankgiro 401-3330
ISSN 0346-2307